

שיעורים ליום השבת

מעלת השבת

הרה"ג הרב אליהו מלכא שליט"א, רב העיר כרמיאל

יום השבת חביב הוא מאד אצל ה' יתברך, עד שבתורתו הקדושה בעשרת הדברות קבע אותו בדיבור השלישי באומרו יתעלה, וזכור את יום השבת לקדשו, שמוות כ', ה'. וגדולת השבת עולה אפילו על יום הכפורים, וחכמינו ז"ל קבעו, השבת שקולה כנגד כל מצוות התורה, (מסכת חולין דף ח', ע"ב, ובירושלמי מסכת נדרים פ"ג, ה"ט). וכל איש ואשה המעייזים לחללו דינם בסקילה כדכתיב: מחלליה מות יומת (אמנם בימינו לאחר החורבן אי אפשר לבצע גזר דין זה).

וכשם שבעיני ה' יום השבת חביב ואהוב הוא, כן הוא בעיני בני ישראל בכל הדורות והתקופות הכין שהוא גלה בעולם, יום השבת תמיד שכן בלב לבה של האומה בחרדת קודש, וגם בזמנים הקשים ביותר העריך, הוקיר וכיבד את השבת באהבה ובשמחה, ועם ישראל חש בקדושתו המיוחדת והרגיש בו כמעין עולם הבא, ורבים בכל התקופות מסרו נפשם למוקד על השבת בכדי לשמור על קדושתו בשמחה ובאהבה.

שאלה

במה גדול כוחו של יום זה, ומה המיוחד שבו שזכה למעלה כה נשגבה?

תשובה

ובכן דע, אם נבוא להסביר בהרחבה את הדברים תקצר היריעה כי על יום שבת קודש דובר ונכתב רבות מאוד, אך במאמרים אחדים שאכתוב בע"ה אולי נוכל להסביר במקצת ממעלותיו הנשגבות והנעלות של יום קדוש זה.

ראשית עלינו לדעת שיום השבת נתייחד ונתקדש בעיני ה' לא רק לאחר מתן תורה, או בסיבת עם ישראל כיתר מועדי ה', השבת נתברך ונתקדש החל מבריאת העולם, החל מהשבת הראשונה בששת ימי הבריאה, הקב"ה לאחר שראה כל הבריאה שברא במשך ששת הימים מושלמת ומתוקנת להפליא לא חסר דבר, השמים ושמי השמים וכל צבאם, הארץ וכל אשר עליה, ימים ונהרות, יערות ודשאים, הרים וגבעות, חיות ובהמות, עופות השמים ודגי הים, הכל מתוקן ומסודר למופת כפי שקבעה חכמתו יתברך, ולאחר מכן ברא את האדם והפקיד בידו כנזר הבריאה את יצירתו הנפלאה - היקום ומלואו, באותה שעה הקב"ה נתמלא לבו שמחה גדולה לאין קץ וקבע את יום השבת שהוא יום השביעי ליום גדול קדוש ונעלה וברך אותו, כדכתיב: "ויברך את יום השביעי ויקדש אותו כי בו שבת מכל מלאכתו אשר ברא אלוהים לעשות" (בראשית ב', ג'). ויומתק הענין במשל, למלך שבנה ארמון להפליא אין דוגמתו ביופיו, והמלכים והרוזנים כאשר יראוהו בודאי יהללוהו וישבחוהו, טבעי הדבר שביום הסיום של מלאכת הארמון, המלך יחגוג וישמח ויקבעהו ליום גדול וחשוב בעיניו ובעיני עמו. כן הדבר אצל ה' יתברך ויתעלה, בהגיע יום השביעי יום השבת, וראה איך שכל העולם כולו הושלם בחכמתו הנפלאה,

לבו נתמלא שמחה וקבע אותו ליום קדוש וליום ברכה, ליום עונג ושמחה, ליום מנוחה ושלוה לדורות עולם.

כל זה מלמד מדוע יום השבת נתעלה במעלות כה נשגבות ונעלות מכל הימים, ולכך הזהיר הקב"ה בתורתו על קדושתו לבל יעיוז לחללו ח"ו, כי הוא חותמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, המעיד על בריאת העולם וקיומו על ידו ובהשגחתו יתברך.

ובהיות ועם ישראל חביבים ואהובים בעיני ה' מכל האומות, ראה לנכון להנחיל להם במתנה את היום הקדוש הזה יום השבת כדי להתבשם ולהתענג בו ולהתקדש ולהתברך על ידו. וכך אמרו חז"ל במסכת שבת דף י', ע"ב, "אמר לו הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש לייחדה וליתנה לישראל", ומאחר והשבת מתנה יקרה וחשובה, עם ישראל שמר עליה בהקפדה יתירה, ודאג לכבדה בכל הונו ומאודו, מאז ניתנה לברית עולם ולאות נצח בין ה' ובין עם ישראל, אשרי השומרה ואשרי הזוכה להתענג בה ולחוש קדושתה ולטעום טעמה.

השבת ועם ישראל אות היא לעולם

במאמר הקודם הסברנו בס"ד מדוע יום השבת זכה לחביבות מיוחדת והתברך בקדושה יותר מכל מועדי ה' כי בו נח ה' מכל מלאכתו שברא ויצר בתכלית השלימות בששת ימי הבריאה ונח ביום השביעי, ככתוב "וינח ביום השביעי" (שמות כ', י"א). לכך ייחד את יום השבת לעונג ושמחה ועיטר אותו בקדושה ובשפע ברכה לשעתו ולדורות והעניקה במתנה לעם ישראל כמתנה יקרה.

שאלה א'

מאחר והשבת קשורה לבריאת העולם והיא עדות חותכת שה' ברא את העולם בששה ימים, מדוע השבת ניתנה רק לעם ישראל ולא שיתף בה גם את אומות העולם, וכי הם אינם צריכים להעיד על בריאת העולם שנברא בששה ימים מאת הבורא ית'?

שאלה ב'

הפסוק אומר "ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה" (בראשית ב', ב'), ויש לתמוה, וכי ביום השביעי גמר מלאכתו, והלא ביום השישי סיים מלאכתו?

תשובה

אכן השאלות מעניינות, ונשיב עליהן תשובה אחת לשתייהן בע"ה, על פי מה שראיתי באוצר המכתבים להגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, ואביא קטע מדבריו, הנה מתחילה כל הבריאה בשלימותה עד יום השבת היתה כולה רופפת, כי נשמת העולם שהיא הקדושה עדיין לא שרתה, וכאשר הקב"ה קידש את השבת, קדושת השבת נתפשטה על כל הבריאה כולה ונתחזקה הבריאה, ואמרו ז"ל על מנוחת השבת בשאלתם, מה העולם חסר לאחר כל הבריאה, השיבו חסר מנוחה, באה השבת באה מנוחה, כדכתיב וינח ביום השביעי, וכן במה שקידש האל יתברך את השבת והשפיע בו קדושה שנתפשטה על היקום כולו, וכל הבריאה התחזקה והתייצבה לבל תמוט לעולם, כדכתיב, ויברך את יום השבת ויקדש אותו, בירך אותו במנוחה וקידש אותו בקדושה, וזוה נגמרה כל מלאכת הבריאה כולה, זה שכתוב, "ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו אשר עשה" (בראשית ב', ב').

יוצא שקדושת השבת היא זו שחזקה את כל הבריאה מלהיות יותר רופפת, והרי זה דומה לנשמה השוכנת בגוף האדם שעל ידה הגוף חי ועומד, יציב וחזק, ויכול לתפקד לפעול ולעשות. כן הדבר בהתחזקות הבריאה על ידי השבת וקדושתו, העולם עומד בחוזק לנצח עולמים וממלא יעדו כפי

שהטביע הבורא יתעלה בכל יצירה ויצירה על פי חוק וסדר מופתי, כמאמרם ז"ל במסכת סנהדרין מ"ב, ע"א, חוק וזמן נתן להם שלא ישנו את תפקידם, ששים ושמים לעשות רצון קונם, כל זה מכח קדושת השבת, כי בלי קדושת השבת ומנוחת השבת היה העולם שב לקדמותו להיות רופף כבתחילה, והבין.

עתה לאחר שהקדושה אפפה ואופפת את יום השבת, והשבת השלימה בקדושתה את כל הבריאה בחוזה, הקב"ה ראה שאין עם מעמי העולם שראוי להעניק לו מתנה יקרה זו "שבת שמה", אלא רק לעם ישראל העם הנבחר שבחר בו יתעלה ונתן לו תורה ומצוות וקידש אותו בקדושה יתירה כדכתיב "כי עם קדוש אתה לה' אלהיך ובך בחר ה'" (דברים י"ד, ב'), לכן רק עם ישראל מתאים וראוי להרגיש ולחוש בקדושת השבת שהיא דבר רוחני ושמימי, ולא כן הגויים הערלים שאין בהם קדושה והם טמאים ונשמותיהם טמאות, ובשרם בשר חמורים כמאמר חז"ל על הפסוק שבו לכם פה עם החמור, שאמר אברהם לנעריו, דרשו חז"ל עם הדומה לחמור (יבמות דף ס"ב, ע"א), ולכך ברור שאינם ראויים שיתנתן להם השבת מתנה יקרה וחביבה זו, כי לעולם לא ירגישו בקדושתה ולא יטעמו טעמה שהוא מעין עולם הבא, זה שכתוב "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם, ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם" וכו' (שמות ל"א, ט"ז-י"ז). אלא שכאן נשאלת השאלה לעשות את השבת כיצד? לומר לך כשם שהשבת נתקדש בקדושה, כך עם ישראל ינהגו בו קדושה יתירה ויעשוהו לקדוש ויכבדוהו בחיבה ובאהבה ויזהרו לבל יחללו קדושתו ח"ו, לכך כתוב לעשות. אשרי השומרו והזוכה לטעום מקדושתו.

השבת מקור השלום

במאמר הקודם כתבנו שיום השבת כולו אומר קדושה ושופע ברכה, כי היא מקור הברכה. ומעתה יש להבין את המנהג הנפוץ בעם ישראל על כל שכבותיו ועדותיו השונות, הנהוגים לברך איש את רעהו ואשה את רעותה ואיש את משפחתו באמירת "שבת שלום".

שאלה

מדוע נבחרה המילה שלום שתיאמר ביום השבת במקום לומר שבת קודש, או שבת מבורך, ומה הקשר בין מילת שלום לבין השבת שבכך קבעו לברך בו איש את רעהו?

תשובה

השאלה יפה היא, ואין ספק כי התשובה לזה תמחיש לנו כמה גדולה היא מעלת השבת וערכה, ביתר שאת. ובכן דע והבין בס"ד.

א. הרי במאמר הקודם כתבנו כי השבת חיזקה את כל הבריאה כולה ואימצה אותה, שעד שלא הגיע יום השבת העולם היה רופף, נמצא שיום השבת יצר שלום בבריאה והעולם נתחזק להיות חזק ויציב לתכלית שאליה הוא נוצר ונברא, ודומה הדבר לאדם חלש בגופו וכל בריאותו רופפת, הרי בודאי שאינו יכול לתפקד כראוי, בא רופא ורפאו, גופו נתחזק ובריאותו חזרה אליו וגופו נח. כדברי דוד המלך שאמר על דבר זה, "כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידיך, אין מתום בבשרי מפני זעמך, אין שלום בעצמי מפני חטאתי" (תהילים ל"ח, ד'). ומכיוון שיום השבת יצר שלום בבריאה כולה, לכן נהגו כל בית ישראל לברך ולקדם איש את רעהו ואשה את רעותה ביום השבת בכרכת "שבת שלום".

ב. זאת ועוד, בתורה נאמר, "ששת ימים תעשה מעשיך וביום השביעי תשבות למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר" (שמות כ"ד, י"ב). וכן נאמר, "שמור את יום השבת לקדשו וכו', לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ועבדך ושורך וחמורך וכל בהמתך וכו', למען ינוח עבדך ואמתך כמור" (דברים ה', י"ג). כלומר הציווי הזה בא לאסור בקפידה כל אלו שהזכרו שלא לעשות

בהם מלאכה ביום השבת, העושה בהם מלאכה עונשו בסקילה בהתראה ובעדים, בשוגג חייב קרבן חטאת שכן כתוב מחלליה מות יומת, וכל העושה מלאכה ביום השבת ונכרתה הנפש היא מקרב עמה (שמות ל"א, י"ט).

לכאורה תמוה האם על מה שהעביד שורו וחמורו, עבדו ואמתו בשבת יתחייב במיתה.

התשובה בזה היא, מלבד קפידת התורה על עשיית מלאכה ביום השבת, כדי שקדושת השבת תשמר ולא תתחלל, ראתה התורה להביא בפנינו עוד דבר חשוב, לתלות איסור מלאכה בלמען ינוח עבדך ואמתך, שורך וחמורך, ללמדנו שכל אלה העומדים לשירות האדם לעשיית מלאכתו ה' יודע את רצונם שלא יעבדו בהם ללא הרף וללא הפסקת זמן, אלא תהיה להם הזכות לנוח יום אחד בשבוע, וה' ית' בחר גם להם את יום השבת שהוקדש למנוחת גופם ונפשם לנוח מעבודתם התדירה המוטלת עליהם מאת אדונם, כמו שהוקדש עבור האדון עצמו, והיה ולא ינתן להם יום מנוחה ויעבדו ללא הפסקה, תתעורר בלבם תרעומת קשה על האדם המעביד אותם ללא רחמים, ושנאה כלפיו על מידת האכזריות כלפיהם שהיא מדת הגויים, ולא מידת בני ישראל שהם רחמנים ביישנים וגומלי חסדים. התוצאה היא שהשלום והשלווה יתערערו בינם לבין אדונם המופקד עליהם, והתורה שהיא בבחינת צדיק יודע נפש בהמתו, רצתה שלא להבדיל בין אדם לבין בהמה, כי גם לבהמה, וכל שכן לעבד ואמה, יש נפש משלהם וחשים בצער העושים להם גם אם הבהמה לא מדברת, וכבר אמרו חז"ל צער בעלי חיים דאורייתא (שבת, קכ"ח, ע"ב).

לכן יצירת מנוחה לעבד ואמה, לשור ולחמור ביום השבת, תגדיל בליבם ובנפשם החשק והמרץ להמשיך לעבוד באמונה את מעבידם ויאהבוהו וירצו טובתו בבחינת ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, כל זה ממחיש לנו באר היטב גודל מעלת השבת קודש, ומה הוא גורם ונותן בעולם הגדול והרחב, וכן בעולמו הפרטי במעונו ובביתו של כל אחד ואחד, והוא "השלום", ולכן בחרו כל בית ישראל לברך איש את רעהו ביום השבת במילים היקרות והחביבות "שבת שלום", כי היא עשתה ויצרה שלום בבריאה וכמו שהתבאר. כי אם יש שלום יש הכל, ואם אין שלום אין כלום, וכבר אמרו חז"ל שקיום העולם ושלמותו עומד על השלום, וכמאמר חז"ל בפרקי אבות (פרק א', משנה י"ח), "על שלושה דברים העולם עומד על הדין על האמת ועל השלום".

השבת משכן השלום והאיהוד

הוסבר במאמר הקודם שהשבת היא מקור השלום לבריאה כולה ולעם ישראל בחיים היום-יום, במאמרים הבאים ניחד הדיבור על כך ששבת קודש היא יצירה נפלאה החובקת זרועות עולם.

השבת כמשכן השלום והאיהוד בין ה' לעם ישראל.

השבת מלכדת שכבות ציבור עם ישראל ומאחדת אותם לאחד.

השבת מגבשת המשפחה הישראלית להרמוניה וחמימות.

השבת כגורם מאחד ומלכד עמי תבל ומלואה.

שאלה

הכיצד?

תשובה

על פי מקורות חז"ל יתבארו הדברים בס"ד בקצרה אחד לאחד.

הנביא מכריז ואומר: אשרי אנוש אשר יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה, שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע, (ישעיה נ"ו, ב'). הנביא מקשר שמירת השבת לבל מחללו ולפגוע בקדושתו וכבודו לבין הזהירות מעשות רע, ללמדנו, כשם שמניעה מעשות רע מקנה לאדם שלום לעצמו ומרגוע לנפשו ונעשה אהוב על הבריות וחביב עליהם, כך "השומר את השבת ומקדשו" וזהר מחללו ולפגוע בקדושתו, הוא מקנה לעצמו שלום בינו לבין ה' ית' ונעשה אהוב וחביב לפני המקום ב"ה לעשות רצונו חפצו ובקשותיו, בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים, לכן הנביא מדגיש ומבטא דבריו בלשון "אשרי אנוש" כי מילת אשרי טמון בה המעדינים שנפש האדם נהנית מהם, ואלה דברי הנביא ישעיהו נ"ח, י"ג, אם תשיב משבת רגליך, עשות חפצך ביום קדשי וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכוונת וכבדתו מעשות דרכיך ממצוא חפצך ודבר דבר, אז תתענג על ה' והרכבתיך על במותי ארץ וכו'. וכן כתב הרמב"ם בספרו משנה תורה (חלק זמנים הלכות שבת פרק ל', הלכה ט"ו), כל השומר שבת כהלכתה ומכבדה ומענגה כפי כוחו, מפורש בקבלה שכרו בעולם הזה יותר על השכר הצפון לו לעולם הבא ע"כ. וכן כתב בספר החינוך, השבת היא מקור כל הברכות ככתוב, "ויברך ה' את יום השביעי" (בראשית ב', ג'), וכאשר מחללים את השבת הברכה נעלמת ואיננה. עכ"ד. הסיבה לכך, כי נתערער השלום בינו לבין ה' ונסתמו צנורות הברכה, השפע וההצלחה, כי אם אין שלום אין כלום, כמו שאמרו חז"ל לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום (סוף מסכת עוקצין). נמצא שהשבת היא חוט המקשר והמאחד לאחד את עם ישראל אל אביהם שבשמים, וזה סוד השבת ומעלתו.

השבת מלכד עם ישראל ומאחדם לאחד

במאמר הקודם הסברנו שיום השבת הוא משכן השלום והאיחוד בין ה' לעם ישראל, במאמר זה בעז"ה נסביר שהשבת גם מלכדת את עם ישראל, ויתבאר הדברים כך.

מוכן וידוע כי במשך כל ימי השבוע כל אחד טרוד בעסקיו ובעניניו הפרטיים ובדאגה לפרנסתו וקיום בני ביתו, אשר דבר זה מונע ממנו לשבת יחד איש את רעהו ואשה את רעותה להיות בצוותא חדא בשבת אחים יחדיו, אך כאשר באה שבת קודש באה מנוחה, בא עונג, ובאה שמחה, כי עם ישראל נח הוא מעסקיו ונפשו שלוה ושקטה, בא הוא לבתי כנסיות ובתי מדרשות, מתראה הוא עם חבריו וידידיו ועם אנשי מקומו, איתם הוא מתפלל, איתם הוא לומד, איתם הוא שמח ומבלה בצוותא חדא, הרמוניה נפלאה זו יוצרת השבת שע"י העם מתלכד ומתאחד לאחד, לחטיבה אחת ולגיבוש חברתי, לאהבה ולאחוה, שלום ורעות.

יוצא מהאמור שיום שבת קודש סוכך הוא בכנפיו על עם ישראל לאהל עליהם ולאחדם לאחד, אשר בזה טמון כל סוד הצלחת עם ישראל וקיומו, וכדברי הנביא ירמיהו (פרק י"ז, כ"ד-כ"ה), "והיה אם שמוע תשמעון אלי נאום ה' לבלתי הביא משא בשערי העיר הזאת ביום השבת ולקדש את יום השבת לבלתי עשות בה כל מלאכה, ובאו בשערי העיר הזאת מלכים ושרים יושבים על כסא דוד, ורכבים ברכב ובסוסים המה ושריהם איש יהודה ויושבי ירושלים וישבה העיר הזאת לעולם". ע"כ.

זה סוד הצלחת השבת ומעלותיו הנשגבות והנעלות שהוא בבחינת אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכבר החל מהיום הראשון בשבת עם ישראל מצפה ומשתוקק מתי יגיע יום השבת כמלך המצפה למלכה זו שבת מלכתא.

השבת מגבש את המשפחה הישראלית

עדים אנו כי בכל ימות השבוע טרדת האב, אב המשפחה בעבודתו היום יומית וריצתו אחרי זמן הסוער כדי להביא טרף לילדיו, כתוצאה בכך נמנעת ממנו התענינות בחינוך ילדיו ובלמודיהם, וכך גם

הקשר והאיחוד בינו לבין ילדיו נחלש ונדעך, כי בבקר יוצא הוא לעבודתו כשבניו עדין ישנים, ובשובו בערב ג"כ מוצא אותם ישנים. וא"כ מתי ימצאו האפשרות והזמן לראות את ילדיו ולשוחח איתם ולשבת איתם בצוותא חדא, כאב לבניו? רק ביום שבת קודש כשהוא נח מעבודתו ומעסקיו, והוא וביתו במנוחה וברגיעה נפשית, כאשר אורית השבת קודש אופפת את חלל הבית, וקדושת השבת ממלאה אותו בנרות השבת דולקים שזוהרים מאור על הבית, השולחן ערוך ומאכלים משובחים וטעימים שהוכנו מבעוד יום לכבוד השבת, היין לקידוש והחלות מונחות על השלחן והוא יושב עם ילדיו ורעייתו סביב לשולחן הטהור. כולם מסובים בשמחה, והאב מתייחד איתם והבנים מרגישים בחמימות אביהם ואינם בקרבתו להם. התוצאה היא שהמשפחה מתגבשת ומתאחדת לאחד, וזוכה למה שדוד המלך אמר בשירתו בתהילים (פרק קכ"ח, ג'-ו'), אשתך כגפן פוריה בירכתי ביתך בניך כשתילי זיתים סביב לשולחןך, הנה כי כן יבורך גבר ירא ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך, וראה בנים לבניך שלום על ישראל.

עתה הנה הראתיך מה האושר הנפלא המעניק לך יום השבת בקרב משפחתך וההנאה שאתה מפיך ממנה. מאידך מה גדול הוא הצער על אלה המשפחות שחול ושבת קודש משמש אצלם בערבוביא אחת, והשבת אצלם כמוהו יום חול, ואווירת קדושת השבת נעלמת מביתם, והילדים לא יושבים באותה אווירת קודש, כי השולחן אינו ערוך לכבוד השבת כיאה לשבת, לא נרות ולא חלות, לא קידוש ולא זמירות שבת, ויש בתים שחלל ביתם מלא בקול מכשיר הטלוויזיה והתמונות הלא רצויות, וקדושת השבת איננה, או שהילדים עוזבים את הבית לשוטט והאב נשאר לבדו מכונס בפני עצמו, הרי ברור שבמצב כזה יקשה על המשפחה להתאחד ולהתלכד, שבת המלכדת את הבית איננה בביתם, וחבל שאינם פוקחים עיניהם לראות את גודל תרומת השבת כחיי המשפחה, ואם היו שומרים אותה למה היו זוכים, וחז"ל ברוח קודשם הזהירו והודיעו בתלמוד, אמר ר' יוסי ברבי יהודה, שני מלאכי השרת מלוין לו לאדם בערב שבת מבית הכנסת עד לביתו, אחד מלאך טוב ואחד מלאך רע, וכשבא לביתו מוצא נר דולק, ושולחן ערוך, ומיטתו מוצעת, מלאך טוב אומר יהי רצון שכך יהיה לשבת הבאה, ומלאך רע עונה בעל כרחו אמן. ואם להפך, מלאך רע אומר יהי רצון שכך יהיה לשבת הבאה ומלאך טוב עונה אמן בעל כרחו (מסכת שבת דף ק"ט, ע"ב).

עתה בני היקר תאר לעצמך, כאשר המברך את המשפחה הוא מלאך רע ומלאך טוב בעל כרחו נאלץ לענות אמן ומסכים לו, כמה דבר זה מצער אותו, ולכן צריך לאזור כח ולהתגבר לשמור על השלום ולהרבות אהבה ושמחה בבית, ולשמור על חמדת הימים-יום שבת קודש, לנהוג בו בקדושה ולהתענג ולשמוח בו יחד עם הרעים והילדים, אין ספק שעל ידי זה תזכו לשלימות ולהתברך ממקור הברכות ותזכו לאור העליון ולשמחת חיים אמן.

השבת כמלכדת העמים אליו ית' להללו ולשבחו במקום קדשו

זאת ועוד, כאשר עם ישראל ידע להכיר ולהעריך את יום השבת, ויכבדו אותו וינהגו בו בקדושה וידעו עד כמה השבת מתנה יקרה מאוד לעם ישראל, והשבת היא נשמת עם ישראל כולו, אז השבת תיהפך לגורם מאחד ומלכד כל העמים שגם הם יהנו מזיו כבודיה וסגולותיה הנעלות ויפיקו ממנה תועלת רבה, כדברי הנביא והיה חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו ובוא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' (ישעיה ס"ו, כ"ג).

על כן יהודי יקר וחביב, זכור את יום השבת, קדשהו וכבדהו, שמרו על קדושתו, ואם כך יעשה בודאי שהאל ית' מקור הברכות ימטיר עליכם אושר והנאת חיים, שפע ברכות והצלחה רבה בקרב משפחותיכם ובכל מעשה ידיכם בכל ימי חייכם לעולם אמן.

הנראה לעיניך כתבתי וה' יאיר עיניו בתורתו אמן